

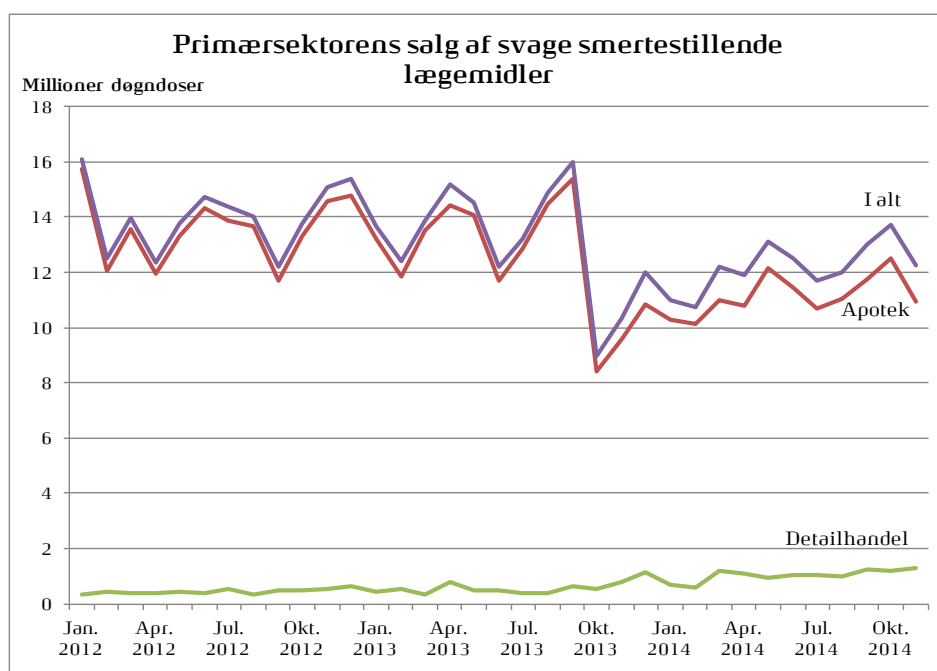
Fald i salget af svage smertestillende lægemidler efter receptpligt

Det månedlige salg af svage smertestillende lægemidler er i 2014 faldet med cirka 12 procent, siden der den 30. september 2013 blev indført receptpligt på store pakninger. Faldet var størst lige efter receptpligten, hvor der stadig stod mange store håndkøbspakninger hjemme i medicinskabene. De seneste tre måneder, hvor flere af de "gamle" store pakninger er brugt op, lå det månedlige salg omkring 6,5 procent lavere end niveauet før receptpligten. Halvdelen af det bortfaldne håndkøbssalg i store pakninger modsvarer af en stigning i salget af store pakninger på recept. Knap en fjerdedel af håndkøbssalget af store pakninger sælges nu i stedet i små pakninger på apotek, mens 5 procent sælges i små pakninger i detailhandlen. Detailhandlen har dermed mere end fordoblet sit salg af svage smertestillende håndkøbslægemidler. Men samlet set er salget af svage smertestillende lægemidler faldet med 12 procent svarende til knap en fjerdedel af det tidligere håndkøbssalg af store pakninger.

Receptpligt på store pakninger 30. september 2013

Ved udgangen af september 2013 blev store pakninger med svage smertestillende lægemidler pålagt receptpligt. Dette har medført, at det ikke længere er muligt at købe store pakninger med svage smertestillende lægemidler – med mere end 10 stk. i detailhandlen¹ og mere end 20 stk. på apoteket – uden recept. Formålet med receptpligten var at mindske antallet af svage smertestillende tabletter i de danske medicinskabe.

Det samlede salg i primærsektoren, som i denne analyse primært estimeres ud fra sektorens samlede indkøb, er faldet i perioden efter receptpligtens ikrafttræden.

Kilde: Dansk Lægemiddel Information, DLI-MI

¹ I detailhandlen sælges dog også 20 stk. ibuprofen (200 mg) i håndkøb.

I perioden før receptpligten – januar 2012 til august 2014 – lå det gennemsnitlige salg i hele primærsektoren på knap 14 millioner døgndoser pr. måned. I de første 11 måneder af 2014 har det månedlige gennemsnitssalg ligget på godt 12 millioner døgndoser. Det svarer til et fald i det samlede månedlige salg på 12 procent.

Faldet er især sket på apotekerne. Her er salget faldet med knap 2,5 millioner døgndoser pr. måned svarende til et fald på 17 procent.

I de seneste tre måneder – september til november 2014 – blev der i gennemsnit i alt solgt 6,5 procent færre døgndoser af de svage smertestillende lægemidler, end før receptpligten blev indført.

Stigning i detailhandlens salg af svage smertestillende lægemidler

Detailhandlen har i de seneste 11 måneder derimod haft en kraftig stigning i det månedlige salg af svage smertestillende lægemidler på 123 procent, hvilket svarer til mere end en fordobling.

Kilde: Dansk Lægemiddel Information, DLI-MI

Årsagen til det stigende salg i detailhandlen er blandt andet, at det ikke længere er muligt at få udleveret en stor pakning på apoteket uden recept. Dermed vælger flere borgere, der ikke har en recept, at købe en lille pakning smertestillende lægemidler sammen med dagligvarene, i stedet for at gå på apoteket. Detailhandlen har imidlertid ikke mulighed for at tilbyde samme rådgivning om lægemidlerne og deres brug, som apoteket har.

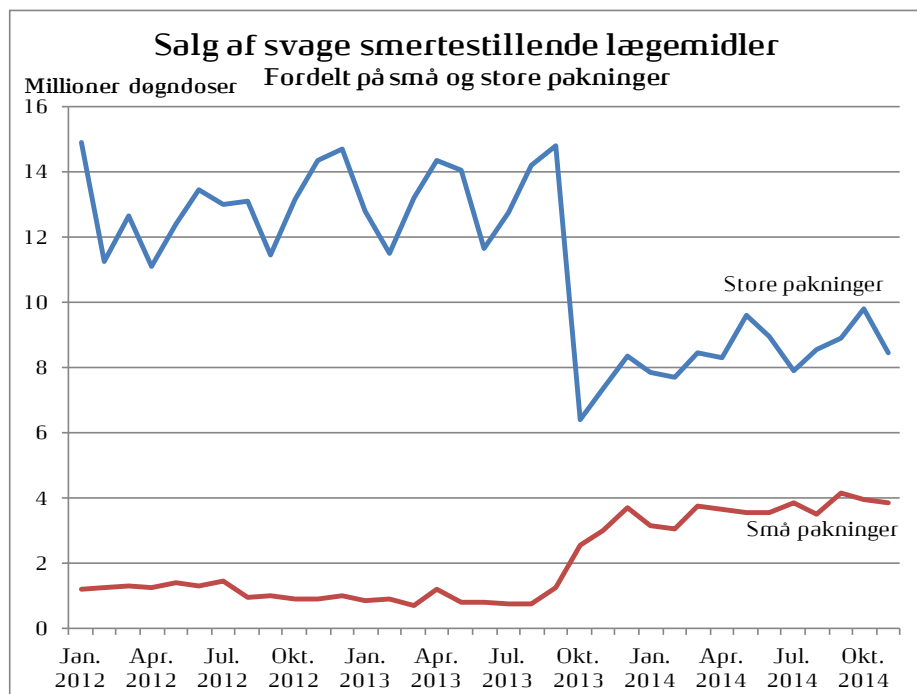
Det samlede forbrug nærmer sig efterhånden et nyt ligevægtsniveau

Til trods for, at det samlede forbrug er faldet efter receptpligten, har der siden oktober 2013 været en svagt stigende tendens i salget af svage smertestillende lægemidler. Dette skyldes sandsynligvis, at stadig flere af de personer, som før oktober 2013 købte en stor pakning med svage smertestillende tabletter i håndkøb, efterhånden har brugt disse tabletter op, og nu har brug for at få medicinskabet fyldt op igen.

Der er således ikke sikkerhed for, at det nye langsigtede niveau for forbruget helt er fundet endnu, til trods for at der er gået et år, siden receptpligten trådte i kraft. Det nye langsigtede ligevægtsniveau vurderes dog at ligge nærmere på de seneste tre måneders gennemsnitlige forbrug (-6,5 pct.) end på det gennemsnitlige forbrug i de seneste 11 måneder (-12 pct.).

Færre store pakninger og færre forgiftninger og selvmordsforsøg

Målet med receptpligten var som tidligere nævnt, at der skulle være færre svage smertestillende tabletter i de danske medicinske og således også, at der i højere grad skulle købes små pakninger frem for de store. Et af argumenterne var, at mindre mængder af denne type tabletter i de danske hjem ville føre til færre forgiftningstilfælde og færre selvmordsforsøg.

Kilde: Dansk Lægemiddel Information, DLI-MI

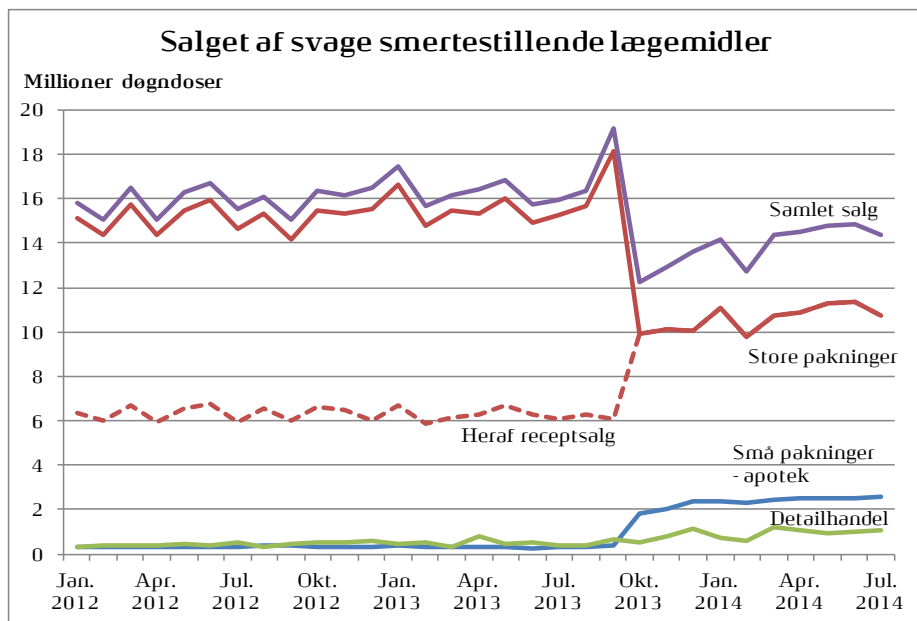
Målet om færre store pakninger tyder på at være opfyldt. Antallet af døgndoser solgt i store pakninger før receptpligtens ikrafttræden lå således på 13 millioner døgndoser per måned, og i de første 11 måneder af 2014 er salget faldet til 8,5 millioner døgndoser per måned. Det svarer til et fald på 34 procent. I samme periode er salget af små pakninger steget fra 1 million døgndoser pr. måned til 3,5 millioner døgndoser.

Samtidig viser en gennemgang fra Landspatientregistret ifølge Jyllandsposten, at antallet af indlæggelser på grund af forgiftninger i 1. halvår af 2014 er faldet med 31 pct., og at antallet af indlæggelser på grund af selvmordsforsøg med svage smertestillende lægemidler er faldet med hele 58 pct.

Lidt flere store pakninger sælges nu på recept

I forbindelse med receptpligtens ikrafttræden, forsvandt muligheden for at købe store pakninger med svage smertestillende tabletter *i håndkøb*. Salget af store pakninger solgt i håndkøb lå før receptpligten på omkring 9 millioner døgndoser pr. måned. Dette salg er nu bortfaldet.

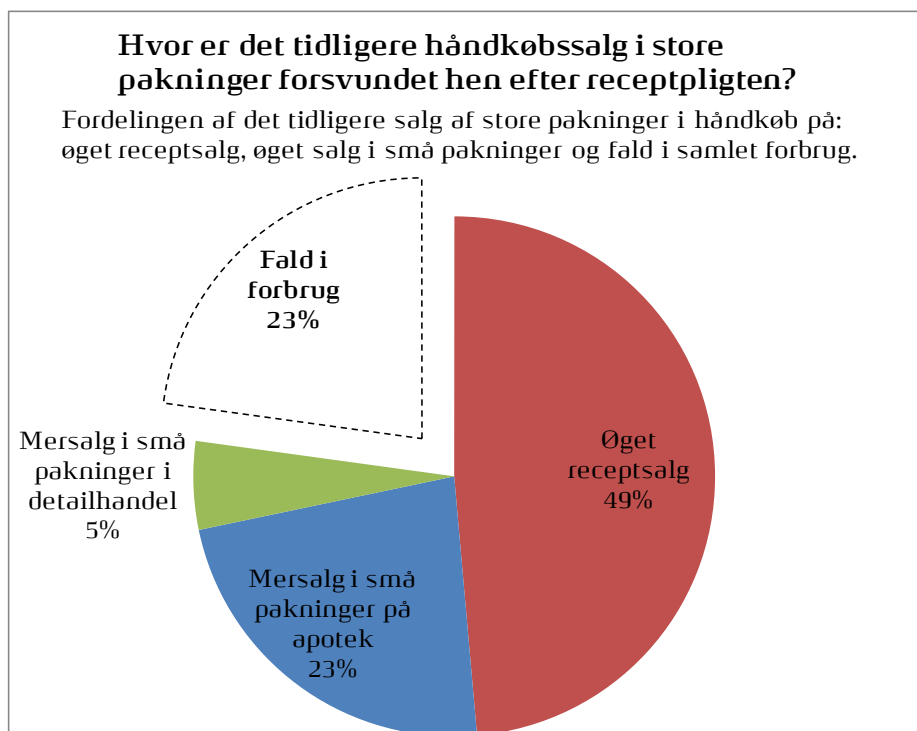
Efter receptpligten trådte i kraft, er salget efter *recept* af de store pakninger i gennemsnit steget med 4,4 mio. døgndoser per måned sammenlignet med før receptbelægningen. Det svarer til næsten halvdelen af det bortfaldne håndkøbssalg i store pakninger.

Anm.: Data i denne figur inkluderer ibuprofen i større styrker end 200 mg. Det samlede salg samt salget af store pakninger ligger derfor omkring 2 millioner døgndoser højere i denne figur end i den øvrige analyse. Kilde: Statens Seruminstitut, Dansk Lægemiddel Information og Danmarks Apotekerforenings beregninger

Der har desuden været en stigning i salget af små pakninger fra apoteket og fra detailhandlen på henholdsvis 2,1 millioner og 0,5 millioner døgndoser per måned, i alt svarende til 28 procent af det bortfaldne salg.

Den resterende del af det bortfaldne salg af svage smertestillende lægemidler i store pakninger i *håndkøb* – svarende til 2 millioner døgndoser eller 23 procent – modsvares derimod af et fald i det samlede forbrug. Det samlede salg af svage smertestillende lægemidler er som nævnt faldet med 12 procent efter receptpligten.

Anm.: Ændring i gennemsnitligt månedssalg af døgndoser for forskellige udleveringstyper og pakningsstørrelser fra før receptpligten (januar 2012 – august 2013) til efter receptpligten (november 2013 – juli 2014). Kilde: Statens Seruminstitut, Dansk Lægemiddel Information og Danmarks Apotekerforenings beregninger.

Følgende lægemidler indgår i analysen:

- Lægemidler med **paracetamol** (ATC N02BE01 og N02BE51). Undtagen paracetamol til infusion, der primært anvendes på sygehuse. Paracetamol (Panodil, Pamol o.lign.) har et gennemsnitligt salg på ca. 10 millioner døgndoser pr. måned svarende til 84 procent af det samlede salg af svage smertestillende lægemidler.
- Lægemidler med mindst 500 mg **acetylsalicylsyre**. (ATC-kode N02BA01 og N02BA51, sidstnævnte er kombinationer med fx koffein eller kodein). Lægemidler med acetylsalicylsyre i lavere styrker, som er placeret i ATC-kode B01AC06, er ikke inkluderet her, da de primært bruges som blodfortyndende lægemidler. Acetylsalicylsyre i kombination med kodein (Kodimagnyl) har et gennemsnitligt månedligt salg på knap 1 million døgndoser svarende til 8 procent af det samlede salg af svage smertestillende lægemidler.
- Lægemidler indeholdende 200 mg **ibuprofen** (ATC-kode M01AE01). Det er valgt ikke at inkludere de højere styrker (400, 600 og 800 mg, samt 20 mg/ml (oral opløsning)), da de ikke har været i håndkøb og nogle af styrkerne er væsentligt stærkere end dem, der kan fås i håndkøb. Ibuprofen (Ipren o.lign.) har et gennemsnitligt salg på 1 millioner døgndoser pr. måned svarende til 8 procent af det samlede salg af svage smertestillende lægemidler.
- Lægemidler indeholdende **phenazon** (N02BB51). Omfatter kombinationsmidler med koffein eller salicylamid og koffein.

De inkluderede lægemidler svarer til dem i Statens Seruminstits analyse fra juli 2014: "[Salget af svage smertestillende lægemidler før og efter receptpligt på store pakninger](#)".

Sverige: Svage smertestillende tabletter skal fjernes fra detailhandlen

Sveriges lægemiddelmmyndigheder, Läkemedelsverket, foreslår at fjerne det svagt smertestillende lægemiddel, paracetamol, i tabletform fra detailhandlens hylder fra marts 2015². Det skal således være forbeholdt apotekernes sundhedsfaglige personale at sælge medicinen, mens detailhandlen fortsat må sælge eksempelvis brusetabletter. Det sker som følge af en stor stigning i antallet af paracetamolforgiftninger i Sverige.

Antallet af henvendelser til den svenske Giftinformationscentral om paracetamolforgiftninger steg således fra 2.500 i 2006 til 4.400 i 2013. Det er en stigning på mere end 75 procent.

Såtidig mere end fordobledes antallet af indlæggelser på sygehuse som følge af paracetamolforgiftning i samme periode med en stigning fra 529 til 1.161. Det svarer til en stigning på 120 procent. Tendensen er fortsat i 2014, og paracetamol i tabletform er den største synder.

Läkemedelsverket vil derfor begrænse tilgængeligheden til paracetamol for at forsøge at reducere hospitalsindlæggelser og mulige dødsfald. Målet vil således være en delvis tilbagevending af liberaliseringen af håndkøbslægemidler i 2009, som er den primære årsag til den øgede tilgængelighed.

Senest har fagforbundene, der repræsenterer apotekernes sundhedsfaglige personale, gået ud og støttet myndighedens forslag for at skabe bedre patientsikkerhed. Sveriges Farmaceuter vil begrænse antallet af lægemidler, der kan købes uden for apoteket, mens fagforbundet Unionen helt vil forbyde salg af lægemidler i detailhandlen³.

² Läkemedelsverket, aug. 2014: [Försäljning av paracetamol i tablettform tillåts endast på apotek](#)

³ Dagens Apotek, august 2014: [Förbund vill att läkemedel bara tillåts på apotek](#)